

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

XI. Avaritiam grande esse in Episcopo vitium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

CAP. XI.

Avaritiam grande esse in Episcopo vitium.

L

Avaritia quantum sit in hominibus promiscuè omnibus vitium, quantumque eà proveniant mala, & sacrae paginæ inculcant subinde, & veterum sapientum dicta. Idolatriam vocat Apostolus *Coloss. III, 5*, ideo, quod avari pecuniam colant ut DEUM. Istum autem deum Mammaena dixit Salvator *Matth. VI, 24*, vocabulo Syriaco, quo universa, quæ ad rem pecuniariam pertinent, complecti voluit. Atque istam idolatriam radicem esse omnium malorum, definit Paulus, *1. Timoth. VI, 10*, quod infinitas easque nocentissimas cupiditates secum trahat, quibus seipsum avari excarnificant eoque, ut fidem etiam & salutem suam abjiciant. Avaro enim nihil est scelestius: nihil est iniquius, quam amare pecuniam, hic enim & animam suam venalem habet, quoniam in vitâ suâ projecit intimam suam, ait autor *Ecclesiast. X, 19. 10*. h. e. uti interpretatur Franciscus Junius, nihil minus, quam suam ipsius animam possidet, cum eam perinde exponat, ac si ultra omnes hominis partes etiam ultimæ conclamarent, nullam animæ rationem haberi à se.

II. In eandem sententiam plurima profant sanctorum Ecclesiæ Doctorum dicta. Chrysostomus *homil. XI. in epist. ad Roman.* postquam plurima in avaritiæ vitium ejusque reprehensionem congerisset, tandem subjicit: *Quaecumque inveneris mala, sive domi, sive in foro, sive in judiciis, sive in curiis, sive in regnâ, sive quocumque alio loco, hinc omnia videbis nasci.* Sic & Petrus Chrysologus *serm. 126*. *Bella mandat, comparat bellatores, sanguinem vendit, agit mortes, prodit patrias, urbes destruit, subdit populos, arces urget, vexat cives, — ju. delet, fasq; nefasq; confundit, — fidem tentat, violat veritatem, famam carpit, honestatem dissipat, solvit affectus, innocentiam tollit, pietatem sepelit, necessitudinem scindit, amicitiam subruit, &c.* Sed nolo hic compilare ea, quæ ex aliis scriptis Ecclesiasticis passim obviant. Neque aliud ex Gentilium scriptis, quæ ubique consentiunt, adducere nunc libet, nisi unicum Sallustii in *Catilin.* dictum ἀνεύβουλον & notatum maxime dignum, dum ait: *Avaritia pecunie studium habet, quam nemo sapiens concupivit, ea quasi venenis malis imbuta corpus animumq; virilem effæminat: semper infinita & insatiabilis est: neq; copiâ neq; inopiâ minuitur.* Quomodo explicandum sit id, quod ait, corpus hominis avaritiâ effæminari, disputatur apud Gellium *lib. 3. cap. 1*, qui videri potest.

III. Edidit veterem confessionem pœnitentium ex Codice MS. bibliothecæ

thece Colbertinæ Stephanus Baluzius in append. ad Reginonis libb. de Eccl. discipl. num. 6. cuius autor avaritiæ mala hoc modo expoluit: De avaritiâ etiam gravissimè reum me esse confiteor, quia contra præceptum DEI & habenda nimis concupivi & concupisco, & habita nimis avarè retinui & retineo, & proximorum necessitatibus & indigentibus non ita subveni & ministravi, sicut debui & potui. Et per hanc in cæteris vitiis, quæ ex illâ oriuntur, id est, in proditione aliorum & maximè senioris secreta & occulta prodendo ac manifestando, & in fraude, aliorum res furtim auferendo, & in concupiscendo & in fallacis mendacia inveniendò & proferendo, & in perjurii nomen sanctum DEI ac sanctorum illius invocando & perjurando, & in inquietudine, quietum ac tranquillum animum non habendo, & in obdurate cordis contra misericordiam, eleemosinarum scil. largitionem in pauperibus ut debueram, & potueram, non erogando satis graviter me peccasse & quotidie peccare confiteor. Quod ait de metis inquietudine, id pleniùs explicat Hincmarus Remensis in opusc. quod scripsit ad Carolum Calvum Regem de vitiis & virtutib. p. m. 42. Cujus voci, inquit, qui se iradit, fastidians propria aliena concupiscit, & plerumq; concupita adipisci non valens dies quidem in otium, noctes verò in cogitationes versat. Torpet ab utili opere, quia fatigatur illicitâ cogitatione. Consilia multiplicat, & finium mentis cogitationum ventis latius expandit. Pervenire ad concupita satagit, atq; ad obtinenda hæc quosdam secretissimos causarum meatus quarit. Qui mox ut cause aliquid subtile invenisse se estimat, jam obtinuisse, quod concupierat, exultat, jam quod etiam adeptæ rei adjungat, excogitat, atq; ut in meliori statu debeat, excoli pertractat. Quam quia jam quasi possidet & quasi ad meliorem statum adducit, mox insidias invidentium considerat, & quid contra se jurgii moveatur, pensat, exquirat, quid respondeat, & cum rem nullam teneat, jam in defensionem rei quam appetit vacuus litigator elaborat, &c.

IV. Quam verò pudet nostrorum morum, qui sacris libris edocti, qui tantis & exemplis & præmiis provocati doctrinam Evangelicam profiteamur, nec præstamus. Ad exempla enim & dogmata gentilium si excurrendum nobis sit, quæ copiosè admodum ex eorum libris addisci possunt, fatendum erit, multo acriores addi stimulos ad virtutem, quam solent inferri & percipi ex Christianæ disciplinæ scriptis, cum subit animo, quam turpe sit non id perspicere peccata Evangelicâ luce illustratum, quod per spectum est iis, quibus sola naturæ scintilla prælucebat: non præstare nos, qui sub Christi vexillis militamus pietati, qui stipendium immortalitatis ab eodem expectamus, quod præstiterunt ii, qui nihil hominis à rogo superesse aut suspicati sunt, aut planè crediderunt. Profitetur Flaccus, modestam sine sordibus vitæ rationem sibi longè pluris esse quam vel opulentissima regna Asiæ, adeò ut eum solum verè felicem credat, cui cum secu-

ritate animi & tranquillitate dii immortales dederint, quod satis est. At verò qui hoc animò sint, inter Christianos reperiuntur oppidò pauci, quibus profectò turpe est à gentilibus superari. Quò magis miror, Ecclesiæ ministris tam familiare esse id vitium, ut quasi naturale videatur & nativum.

V. Primi quidem nascentis Ecclesiæ sacerdotes & Prælati omnem detestandi occasionem, etsi oblatam, repudiaverunt, siquidem pauperibus solebant aut vivi opes suas erogare, aut morientes bona sua in pias causas largiri. Sed nec divites faciliè ad Clericatum admittiebantur aut recipiebantur: & si quis dives ac patrimonio pollens id exoptasset, divitias relinquere & patrimonio cedere tenebatur, aut ex Ecclesiæ bonis nihil omninò percipere. Atque idcirco patres in Concilio Sardicensi congregati *can. 13.* in constituendis Episcopis diligentissimè tractari jubent, si forte dives postulatus fuerit. Sed cum exinde gliscente avaritiâ, quæ perniciosissima animorum labes est, nimia habendi cupiditas etiam ipsos Ecclesiastici avarii dispensatores corrupisset, plerique Clerici sacerdotes & diaconi sacrilegâ rapacitate opibus cumulandis incubuerunt, dum Laicos propinquos suos & heredes locupletes reddere studerent. Idque conqueritur Hieronymus *ad Rusticum lib. 2. epist. 13.* Vidimus, inquit, *super & planximus Cræsi opes unius morte deprehensas urbisque stipes, quasi in usus pauperum congregatas stirpi & posteris derelictas.*

VI. Graviter notata fuit illa Episcoporum ex bonis Ecclesiasticis in nepotes suos profusio in Concilio Antiocheno *can. 25.* Quod si contentus istis non fuerit, & in usus suos res Ecclesiæ convertat, & illius redditus vel agrorum fructus sine presbyterorum vel diaconorum sententiâ pertrahet, sed domesticis, & cognatis vel fratribus vel filiis potestatem concedat: ut hoc modo rationes Ecclesiæ tacitè detrimentum capiant, ipse synodo provincia administrationis rationes reddat. Similiter id prohibitum fuit capitular. *lib. 5. cap. 175.* Quoniam multi Episcoporum amore propinquorum suorum de rebus sibi commendatis suo aut quolibet amicorum nomine pradia & mancipia emunt, & ut in propinquorum suorum jus cedant, statuunt: Ob hoc & jura Ecclesiastica convelluntur, & ministerium sacerdotale fuscatur, imò à subditis detrahitur & contemnitur, placuit omnibus, ut deinceps hoc avaritia genus caveatur. *fixumque abhinc & perpetuò mansurum esse decrevimus, ut Episcopus de rebus sui juris, quas aut ante Episcopatum, aut certè in Episcopatu hereditariâ successione acquisivit, secundum auctoritatem Canonicam quicquid vult & faciat, & cui vult, conferat. Postquam autem Episcopus factus est, quascumque res de facultatibus Ecclesiæ aut suo aut alterius nomine quâlibet conditione comparaverit, decrevimus, ut non propinquorum suorum, sed in Ecclesiâ, cui præst. jura deveniant.*

VII. Nec

VII. Nec veriti tamen fuerunt ipsi etiam Episcopi Romani contra istas Ecclesie & Principum constitutiones diversa omnia ipso facto sustinere, suosque cognatos & propinquos ex Ecclesie bonis opulentos facere, quos proinde acriter perstringit Alvarus Pelagius *lib. quem de planctu Ecclesie scripsit*, his verbis: *Romani multi pontifices nostri hypocritales temporis (& jam multa lustra transierunt) licet vicarii Jesu Christi pauperis crucifixi, & successores Petri pauperis piscatoris, manu & arte victum quarentis reti & navicula, nepotulos & alios consanguineos clericos nedum ad alias pralationes promovent ditissimas & altissimas, sed etiam ad statum Cardinalatus infimos totaliter & indignos, & committunt eis judicare totum mundum, qui regere nesciunt semetipsos. Consanguineis autem secularibus procurant & emunt nedum campos, terras, & vineas, & simplicem militiam, sed etiam baronias, comitatus, marchionatus & omnes alios mundi potentatus. Et tales Papa consanguinei qui ante eius papatum soli vagabantur per mundum peditando, nunc stipati militum agminibus incedunt. Qui ante cum mulieribus plebejis aut aliis suis paribus contraxissent, post cum comitissis aut marchionissis aut ducissis contrahunt. Qui ante forsan byrrho, aut alia veste humili induti fuissent, post sericis, auratis, & aliis suctis vestibus adornati incedunt, &c.*

IIIX. Avaritiam levitatemque Sacerdotum, qui ex alia in aliam transfiliunt Ecclesiam, gravibus olim decretis Ecclesia coerevit; in primis Concilium Nicænum *can. 16.* Sardicense *can. 1.* Carthag. IV. *can. 27.* Chalcedonense *can. 5.* Turonense III. *can. 14.* Meldense *can. 30.* & alii canones passim. Quanquam autem hoc ad majus Ecclesie bonum quibusdam aliquando indultum sit; qualia exempla refert Hadrianus II. Pontifex Roman. *in epist. 27.* quam scripsit ad Episcopos Synodi Duziacensis; tamen ut id carnali cupiditate & lordido lucri appetitu fiat, omnino permitti nequit. Naturali enim lege prohibitum est, ne quis in Ecclesie ministerio intendendo aliud, quam Ecclesie utilitatem & DEI gloriam intueatur: non sua quaerentes, sed quaerentes Jesu Christi, inquit, Apostolus, qua voce omnem omnino à sacri ministerii suscipiendi proposito terreni commodi confectationem removet. At si Ecclesie munera privatae utilitatis gratia suscipere non licet, multo minus licet propter aliquod commodum suscepta dimittere, & ad alia transvolare, qua pinguiora sunt.

IX. In genere vero univerſae avaritiae species, ab Episcopis procul esse jubentur. Sic enim decretum fuit in Concilio Cabilonensi II. *can. 7.* *Constituit sacer iste conventus, ut Episcopi sive Abbates, qui non in suctum animarum, sed in avaritiam & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines illectos circumveniendo, totonderunt & res eorum tali persuasione non solum acceperunt, sed potius subripuerunt, paenitentia canonica sive regulari, ut puta turpis lucri sectatores subjaceant, &c.* Sic & in Concilio Parisiensi VI.

cap. 13. Quia nonnullos ordinis nostri socios avaritiam turpiter sectari, & merito à multis reprehendi, & ob id innoxios cum noxiis hac occasione infamari comperimus: abhinc in commune nos & socios nostros mutuà exhortatione corrigendos esse dijudicavimus. Ita videlicet, ut nec nos in huiusmodi peste avaritia coram DEO peccaremus, nec aliis per nostrum malum exemplum detrahendi & in nobis peccandi locum daremus. Verùm cum nullus Christianus thesauros in terrà, sed potius secundum Domini sententiam in cælo recondere debeat, conventum summopere sacerdotibus est, ut ab avaritie peste, quæ est idolorum servitus, & cupiditate, quæ radix omnium malorum est, suosq; sectatores à regno Christi excludunt, se compescant. Quomiam digne non possunt subditis predicare, ut ab his se abstineant, cum ipsi his, quod valde de decus, imò periculosum est, mancipaverint. Gravius quippe atrociusq; hæc pestifera lues in illis damnantur, quam in his, qui eorum dictis & exemplis ab his coerceri debuerunt. Solent namq; à nonnullis multifaria occasiones obtendi, quæ necessitatis nomine palliantur, &c.

X. Quemadmodum autem in duobus maximè articulis sese exerit avaritiz furor, quod immoderatiùs appetit aliena, aut sua tenaciùs servat, uti optimè observat Johannes Saresberienfis in polycrat. lib. 7. cap. 16. ita dubium non est pessimum esse genus eorum, quod & Aristoteles notat lib. 4. Eth. cap. 1. qui in utroque peccant, hoc est, qui & dando deficiunt, & accipiendo modum excedunt. Et quidem immoderatiùs appetit, quisquis quod deest, legem necessitatis excedens & usus exposcit. Tenentur quoque avidiùs, quæ usui subtrahuntur, & quibus ipse suum quis fraudat genium. Malè audit apud Bohemicarum rerum Scriptores Albicus Archiepiscopus Pragensis, quod ingenio nimis avido & ad rem attento fuerit, adeò ut in minutissimis quoque rebus ad rem familiarem pertinentibus curiosus & restrictus extiterit. Unicum extremæ avaritiæ barathrum eum vocat Æneas Sylvius in hist. Bohem. cap. 25. Qui, inquit porro, claves cellæ vinariæ nulli alteri, quàm sibi ipsi credidit, & animalia viventia dono accepta mox vendidit: & quia sumptuosos esse coquos didicerat, abjectam anum popinæ suæ præfecit. Interrogatus aliquando, sonorum omnium quem molestius audiret, maxillarum, inquit, ossa frangentium.

XI. Est enim verò avaritia illa, quæ personæ Ecclesiasticæ contaminantur, exuberans planè & excellens, ita ut Laicorum omnium negociatorum cupiditatem superet, imò secularibus universis omnis injustitiæ, doli, fraudis & rapinæ provocatio & incitamentum existat, dum nimirum simplices oviculæ pastorum suorum exempla imitantes, quæ eos agere viderint, sibi itidem licere arbitrantur. Et hæc est divitiarum natura, ut quo uberior habentur, eo abundantius animum ad sui semper incrementum majori accendere soleant concupiscentiâ. Ita igitur factum est, loquor cum Nico-
lao die

lao de Clemangiis de corrupt. Eccles. stat. cap. 3. ut paulatim extingendo in cordibus eorum spiritu, frigescente charitate, repente devotione, DEI denig, oblito, solis terrenis fructibus capessendis inhiarent, sola indignitatibus beneficiisq; aliis emolumenta pensarent. Nulla prorsus hodierna die in assumendis pastoralibus sarcinis, in curâq; animarum subeundâ de servitio divino, de salute subditorum adificatione mentio habetur, de proventuum ubertate tantummodo & quantitate quaritur. Nec verò tantopere quaritur, quanti sit presentis homini & in Ecclesiâ ritè servienti valor beneficii, quàm quid suo possessori longius ocia agenti & perpetuò fortassis ab futuro annuo proventu reddere valeat. — Quis enim de qualitate plebis, cui præesse expetit, de moribus aut vitis interrogat? Quis humerorum suorum vires librat? an sufferendo oneri, cui se supponere quarit, sufficiat? — imò verò quis hodie pralatorum non quâcumq; viâ potest suos undiq; subditos spoliât?

XII. Inde verò factum est porrò, ut pleraque omnia sacra officia ad lucrum & quæstum expediantur, præfertim ab iis, qui non de ovibus, sed lanâ, non de grege, sed adipe gregis curam gerunt, ipsam etiâ vocem suam in quæstum conferentes. In multis ait, Petrus Blesensis sermone, 57. notabilis est avaritia Sacerdotum præsertim dum pro quæstu temporali faciunt se ordinari: dum in spe vilissimæ oblationis sacramenta consociunt, de cadaveribus litigant, sepulturam & baptismum vendunt, nihil gratis impendentes, sed in universis suam sequentes avaritiam &c. Salsè & verbis magis penetrantibus sacrum illum quæstum describit Erasmus centur. 1. adag. 12. Apud Sacerdotes, inquit, quibus oportebat omnem pecuniam esse vilissimam, & quorum erat, suas dotes gratis acceptas gratis item communicare, nihil non veniale est, nihil immune. Quas non iragædias morerent pro suis illis decimis? quam odiosè divexant miseram plebeculam? Non datur baptismus, h. e. non licet fieri Christianum, nisi numeres, atq; his præclaris auspiciis fores ingredere Ecclesiæ. Non comprobant matrimonium, nisi numeres: non audiunt poenitentium commissa, nisi sperent præmium. Sacrificant conducti: non psallunt gratis, non orant gratis, non imponunt manum gratis. Vix procul motâ manu benedicunt, nisi dederis. Non consecrant saxum aut calicem, nisi datâ mercede. Quin & illud verè pontificium munus docendi populum quæstu vitiatum est. Denig non impertiunt corpus Christi, nisi numeres. Ut ne dicam interim, quantâ messis colligatur ex litibus, ex dispensationibus, sic enim vocant, ex condonationibus, quas vulgus appellat indulgentias, è conferendis sacerdotiis, confirmandis Episcopis & abbatibus. Sed quid apud istos gratuitum sit, apud quos emitur & sepultura, etiâ in alieno solo? Apud Ethnicos misera plebi stabat commune sepulchrum, erat, ubi gratis, quos velles, sepelires. Apud Christianos nec mortuis operiri terrâ licet, nisi à sacerdote tantulum spaciî conduxeris, & pro precii modo dabitur locus amplius ac magnificus. Si plurimum

numeraveris, in templo proxime summum altare licebit putrescere: sin parçe dederis, inter plebejos sub dio complueris.

XVI. Nec verò in his tantum, quæ ad officium suum pertinet, avaros se præstant Episcopi, sed in aliis etiam rebus omnibus, undecunque lucellum aliquod sperari queat, summè attenti sunt, & in omnem aviditatem proni existunt, adeò ut negligent ea, ad quæ ex officio tenentur, & unice id dent operam, ut habeant, unde aut ipsi vivant lautissimè, aut cognati & familiares ditescant, aut sua saltem expleant desideria planè minùs Episcopalia. Perstringit istos perversos suæ ætatis mores Chrysolomus in *homil. 86. in Matth.* dum ait: *Annon poterant etiam Apostolorum tempore & domus & agri ab Ecclesiâ possideri? non audistis, quia nec has quidem pecunias oblatas & absq; labore collectas per se ipsi distribuendas putaverunt? & cujus gratiâ, nisi quia id multo melius? Modo autem in procuratores, dispensatores, caupones Episcopi redacti sunt, imò verò istos etiam secularium rerum sollicitudine superant: & quos oportebat animarum curam habere, eâ prætermisâ sollicitè curant, & quotidie cogitant, quæ publicanis, questoribus villicis curanda sunt. — — Orationibus enim, prædicatione, caterog, Ecclesiæ cultu prætermisso, alii vini, frumenti, alii venditoribus totâ vitâ colluctantur: hinc quotidiana jurgia, opprobria, convitia & sacerdotum unicuiq; profanis idonea negotiis imposita sunt nomina &c.*

XVII. Nec verò privatis tantum molesta & damnosa extitit ista Episcoporum avaritia, sed integras etiam civitates & Respublicas consumpsit. Præclarè id ex observatione suâ notat, valdeque exagitat Bilibaldus Pirckheimerus Maximiliani I. Consiliarius in *epist. ad Joh. Bapt. Egnatium, Venetum de censur. Rerump. Germ.* Plurimis, ait, *Rebus publicis atq; potentibus fuit olim ornata Germania, quarum major pars pessundata est, cum Tyrannorum violentiâ, tum regiminis perversitate. Præcipuè verò illas afflixit Episcoporum insolentia ac avaritia, non secus ac flamma quadam cuncta hauriens. Cum enim Imperatores prisci, Principum consilio verè pernitioso, jus quod ipsi in civitatibus habebant Imperialibus, Episcopus concessissent, illi haud segniter tanto munere usi sunt, sed cum primùm plebem contra optimates instigassent, brevi eos ubiq; ejecere, ac inde stulto oppresso populo, omnia sua ditioni subjecere.* Nec certè in tantum numerum excrevissent gravamina Ordinum Imperii, Oratori Pontificio in Comitibus Noribergensibus exhibita, anno 1522, nisi plerisque illis materiam dedisset avaritia Episcoporum.

XVIII. Sed nec ullum hodiè expectari poterit ejus rei remedium. Refert Nicephorus Callistus *lib. 9. hist. Eccles. cap. 45.* Sophronium Paphlago Pompejopolitanum Episcopum gradu motum fuisse, quod avaritiæ studio in Ecclesiæ pecuniâ quæstum fecerit. Hunc vero rigorem non admittunt nostri mores, & inter virtutes referri hodiè solet, si quis bonis Ecclesiasticis

augen-

augendis suam ponat industriam. Et certè paucis immutatis de Ecclesiæ corruptoribus intelligi poterit id, quod de Reip. everforibus scribit Sallustius in *Catilinâ*: Namque uti paucis verum absolvam per illa tempora quicungq; Remp. agit avere, honestis nominibus, alii, sicuti jura populi defenderent, pars, quo senatus auctoritas maxima foret, bonum publicum simulantes, pro sua quisq; potentiâ certabat.

CAP. XII.

Negotiationem indecoram esse dignitati Episcopali.

I.

Negotiatio promiscuè omnis à clericali qualicumque statu valdè aliena est propter fraudem & perjuriam, quibus obvia est. Unde negotiatores in infimâ fidelium classe recensentur, quod longè omnium absint à ratione vitæ in Evangelio præscriptâ. Epiphanius in *calce Panar. num. 24.* Negotiatores non admodum probat (Ecclesia) sed in omnium infimo loco constituit. Et Joh. Chrysostomus homil. 22, in *Matth.* ubi respici jubet volatilia, quæ non vitant more cauponum & negotiatorum: *Hac enim, inquit, desperatorum omninò professio est.* Ratio hæc optimè deducitur ex *Ecclesiastici cap. XXVII, vers. 1. seq.* Rei indifferentis gratiâ (i. e. ejus rei, quâ homines bonâ fide & conscientiâ carere possent, ut mercatores & caupones lucro) peccaverunt multi, & qui quarit abundare, oculum avertit. *Inter compages lapideas pangitur clavus, & inter venditionem atq; emptionem peccatum ulterò citrog, teritur.*

II. Dum ergo Clerici in universum omnes quasi in exemplum constituti sunt, quod reliqui Ecclesiæ cives sequi & imitari debeant, admittendi illi hautquaquam erunt ad tale vitæ genus, quod crebris & quotidianis & tam lutulentis vitiis atque peccatis expositum est. Monitorem ea de re habemus Paulum *2. Tim. II, 4.* nemo militans implicat se negociis secularibus, τὰς τῶν οἰκονομικῶν (negociis ad rem familiarem eamque augendam pertinentibus) ut ei placeat, à quo delectus est miles. Atque idcirco hortatur Timotheum, ut laboret, sicut bonus miles Jesu Christi. Hic verò Dux & Archistrategus militiæ suæ Ecclesiasticæ omnem prohibuit perversam de rebus hujus vitæ sollicitudinem *Matth. VI, 25.* Vix enim fieri potest, ut non deficient subinde à Deo, & nummum veluti deastrum & idolum turpissimum colant, qui lucro quærendo intenti sunt, & ex mercimoniis facto compendio capiuntur. Mercator namque facilè virtutis obliviscitur, nec